Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda" 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036
УНСоюз (201) 451-2200

РІК XC. Ч. 231. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 6-го ГРУДНЯ 1983 — ЦЕНТІВ 25 CENTS — JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, DECEMBER 6, 1983 No. 231. VOL. XC.

ІУ СВІТОВИЙ КОНҐРЕС ВІЛЬНИХ УКРАЇНЦІВ ЗАКІНЧИВСЯ ПІД ЗНАКОМ УЗГІДНЕННЯ І ПРИМИРЕННЯ

П. САВАРИН ОЧОЛИВ НОВООБРАНУ ПРЕЗИДІЮ СЕКРЕТАРІЯТУ

Торонто. (О.К.). — В суботу, 3-го грудня ц.р. в останній день нарад ІУ Конгресу СКВУ, в пополудневих годинах голова Номінаційної комісії Ігнат Білинський подав до відома делегатам Конгресу однозгідне рішення цієї комісії поставити як єдиного кандидата на президента Секретаріяту СКВУ адвоката Петра Саварина з Едмонтону, Альта.

Заяву Номінаційної комісії прийняла заля бурхливими оплесками, все ж предсідник зарядив опісля голосування, в якому делеґати заявилися за поданою листою Президії Секретаріяту СКВУ та Секретаріятом майже в цілості бо тільки представники Австралії здержалися від голосування.

До Президії Секретаріяту СКВУ увійшли крім президента як перший заступник в Президії Василь Кирилюк як перший заступник в Секретаріяті Ігнат Білинський, дальші заступники президента: Марія Квітковська, Юрій Денисенко, Мирослав Самоверський, Ілля Дмитрів, Ярослав Мусянович, Степан Мудрик.

Генеральним секретарем СКВУ обрано Мирона Барабаша, фінансовим секретарем Леоніда Філя, а скарбником залишився д-р Франко Мартинюк. Членами Президії обрано згідно із обов'язуючим статутом двох представників Української Католицької Церкви, двох представників Української Православної Церкви і 1 представника українських протестантських віроісповідних централь, шість представників Канади, шість представників із ЗСА (в тому три від УККА і три від УАКРади), по два представники з Арґентини, Австралії, Великої Британії, Західньої Німеччина, Франції, Бельгії, чотири представниці від СФУЖО, одного представника КОГЦУ (Европа) одного від Комісії Прав Людини, одного від КУМО і двох від СКВОР. Крім того запрошено до Президії Секретаріяту обидвох президентів СКВУ останньої каденції, Миколу Плавюка і Івана Базарка.

До Секретаріяту СКВУ увійшли представники міжкрайових надбудов, з яких частину Номінаційна комісія подала відразу, а деякі міжкрайові надбудови мають зголосити своїх представників в найкоротшому часі.

Новообраний і єдиний кандидат на президента представлений до Номінаційної комісії П. Саварин виголосив своє перше слово до зібраних делеґатів та гостей в часі святочного бенкету, на якому було біля 1700 осіб в суботу вечором, 3-го грудня. Його представила присутнім голова Крайової Пластової Старшини в Канаді Іроїда Винницька, підкреслюючи довголітню пластову діяльність новообраного президента, якому Пласт поруч із товариством професіоналістів та науковою кар'єрою стоїть най ближче. Як відомо, адвокат П. Саварин є дуже активний у канадському житті та рік тому був обраний першим серед українців канцлером університету Альберти.

У своєму інавґураційному слові П. Саварин подякував відходячим президентам М. Плавюкові та І. Базаркові, а на їхні руки усім членам Президії СКВУ а опісля членам Пласту, Братства Дивізійників та організаціям професіоналістів Канади та Америки за підтримку в його кандидатурі. Він заявив, що зголосився до праці, бо вірить в українську людину та ідею СКВУ. Як свою програму подав він три головні точки: збереження української субстанції, допомогу українському народові визволитися з-під большевицького ярма і створити вільну державу і здобуття приятелів серед інших вільних народів. Закінчив він своє слово зверненням до братів і сестер в Україні, яких ніколи українська вільна спільнота не забуде.

„Коли всі ресурси дамо для збереження і помочі Україні, немає сумніву, що поборемо", — заявив новообраний президент під бурхливі оплески вщерть заповненої бенкетової залі.

Крім вибору нового проводу останній день ділових нарад ІУ Конґресу СКВУ виповнили звіти окремих комісій та дискусія над ними. Найважливіший був звіт окремої комісії яка була створена першого дня нарад Конгресу для полагодження внеску організацій Визвольного Фронту у справі засудження організацій системи ІСНО за знеславлювання визвольної боротьби та її героїв пресою ІСНО. Рішення комісії відчитав д-р Степан Ворох та воно було узгіднене обидвома сторонами. В рішенні закликається дальше притримуватися маніфесту, який ввійшов в ідеологічні основи СВКУ, звертається увагу пресовим органам, щоб не містили матеріялів, які могли б спричинювати конфлікти і які знеславлювали б поодинокі періоди визвольної боротьби та відкидається необ'єктивне насвітлення провідних постатей революційного руху. Це рішення делеґати прийняли однозгідно.

Петро Саварин

Відчитання звернення до українського народу та резолюції пленуму і поодиноких комісій тривали понад годину, а дискусія над ними виказала, що вони не можуть бути прийняті в поданій формі, з уваги на їхню довжину, повторення та браку узгіднення. Тому рішено передати їх до остаточного оформлення Президії Секретаріяту а щойно після того вони будуть проголошені.

Окремо в суботу пополудні перечитав заяву усіх представників українських церков і євангелицьких об'єднань Митрополит Максим у справі спільного відзначування 1000-річчя хрищення України.

Ділові наради Конгресу закінчилися в суботу пізно по полудні спільним відспіванням національного гимну та загальним почуттям завершення тої єдности та узгіднень, до яких так закликали усі владики Українських Церков під час вступних нарад.

В ШКОЛАХ ТОРОНТО ВВОДЯТЬ КУРС ПРО ГОЛОД В УКРАЇНІ

Торонто. — Місцева Шкільна Рада приготовляє серію лекцій про український голодомор в 1932-33 роках, в якому загинуло понад 7 мільйонів людей. Це насильство було спричинене більшовицькою Росією у формі штучного голоду щоб винищити український народ.

Західні журналісти ,хоч свідомі цієї трагедії, фальшували факти подій того часу через маніпуляцію Москви. Не зважаючи на всі старання Москви позакривати сліди цього голодомору, виринають достовірні документи і люди, які пережили це страхіття, розказують світові правду.

Курс навчання про голодомор скерований на 11-13 кляси середніх шкіл. Шкільна Рада звернулася до проф Ореста Субтельного, щоб він виготовив цю серію лекцій. Святослав Новицький виробляє фільм на цю тему, який може послужити наочним посібником для курсу.

„Чим ширше ми повідомимо світ про страшний голодомор 1932-33 років в Україні , — сказав проф. Субтельний, – тим краще зможемо запобігти такі колосальні трагедії в майбутньому. Торонтонська Шкільна Рада заслуговує на похвалу за те, що вона перша в світі впровадила такий курс у свою програму.

Олесь Чумак, член Шкільної Ради, який вложив багато старань в цей почин разом з заходами Українського Зв'язкового Комітету, сказав так: „Тема надзвичайно вчасна, разом з навчанням про жидівський голокост, щоб дати світові зрозуміти брутальну жорстокість тоталітарних режимів. Це буде найкраще осягнено відповідними дослідами, документацією та викладами й в школах".

За дальшими інформаціями слід звертатися до таких осіб: мгр Олесь Чумак (на праці) 598-4931, екст. 640, дома — 762-1410; проф. д-р Орест Субтельний (в університеті) 667-3824, дома 767-0434; мгр Наталія Ємець (на праці) 598-4931, екст. 640, дома 762-3158.

ВШАНУЮТЬ ЛЕСЮ УКРАЇНКУ

Ню Йорк. — Комітет Об'єднаних Українсько-Американських Організацій, Округжна Управа Союзу Українок Америки, Православне Сестрицтво і Об'єднання Жінок Оборони Чотирьох Свобід України влаштовують тут в неділю, 18-го грудня ц.р., о год. 2-ій по полудні, в залі Вашінґтон Ірвінґ середньої школи при 17-ій вулиці — концерт в поклоні Лесі Українки. У програмі: відкриття — проф. П. Андрієнко-Данчук, слово про поетесу — проф. д-р Наталія Пазуняк, Ляриса Магун-Гурин — сопрано, Ляриса Кукрицька, артистка сцени і телебачення — мистецьке читання творів Л. Українки, проф. Дарія Гординська-Каранович — фортепіян. Квитки можна набувати в „Арці" і „Сурмі" та при касі.

Влаштують Святу Вечерю в Менорі

Дженкінтавн, Па. — Як кожного року, Студійний Осередок Української Культури при Менор джуніор коледжі, влаштовує традиційну Святу Вечерю. Свята Вечеря, яку спонзорує Український Студентський Клюб, відбудеться в неділю, 11-го грудня ц.р., о год. 6-ій вечора в їдальні коледжу. Традиційні страви, спільні колядки, виступ співочої групи Менор, заповідають приємну атмосферу вечора.

Замовлення для поодиноких осіб, або родин слід зголошувати до Менор коледжу до 5-го грудня на число телефону (215) 885-2360 між годиною 9-ою вранці та 5-ою по полудні. Квитки вступу для дорослих 10 дол., для дітей до 12-го року життя — 5 дол. Гостей, які бажали б використати цю нагоду для родинних зустрічів, коледж просить заздалегідь повідомити, щоб можна було зарезервувати родинні столи.

АНДРІЇВСЬКИЙ ВЕЧІР

Ютика, Н. Й. (Я. Томич). — Старанніями 57-го Відділу СУА тут відбудеться в суботу, 10-го грудня ц.р., о год. 7-ій вечора в залі Української Авдиторії при Cottage Pl. Веселий Андріївський Вечір з добірною програмою у виконанні мистців з України: співачки Евеліни Белюць, композитора Івана Вербицького і артиста українських театрів Олексія Журби.

Помер заслужений союзовий діяч св. п. М. Васьків

Елленвілл, Н. Й. — У суботу, 3-го грудня 1983 року, помер тут у шпиталі Михайло Васьків, довголітній секретар 88-го Відділу УНСоюзу і активний член церкви Св. Тройці в Кергонксоні, Н. Й.

Св. п. М. Васьків народився в червні 1897 року в селі Шибалин, повіт Бережани. Студіював в університетах Львова і Відня, та закінчив освіту в 1925 році. Потім склав учительський іспит у Львові і від 1925 до 1931 року викладав біологію у „Рідній Школі" у Львові. Він служив в австрійській армії від 1915 до 1918 року, а потім в 1918-20 роках в ранзі старшого десятника служив в Українській Галицькій Армії.

Від 1932 року до 1939 року був директором дівочої школи рільничого господарства у своєму рідному селі Шибалині.

В 1944 році М. Васьків виїхав із Бережан до ЗСА, де поселився в Елизабеті, Н. Дж., і тут у січні 1950 року став членом УНС. В 1966 році він вийшов на пенсію та перенісся до Кергонксону, де в тому ж році став секретарем 88-го Відділу УНС.

Покійний залишив у смутку дружину Олімпію, доню Лесю Куропась, сина Мирона й трьох внуків — Катю Васьків та Стефана і Михайла Куропась.

Панахида відбулася у неділю, 4-го грудня, а похорон у понеділок, 5-го грудня, на українському цвинтарі в Кергонксоні.

Родина прохає бажаючих замість квітів на могилу, жертвувати на Центр іміграційних архівів в університеті Міннесоти або на УНІГУ.

500,000, А НЕ 50,000 ДОЛЯРІВ

У вістці з Організаційного Відділу УНСоюзу („Свобода" ч. 230 з 3-го грудня ц.р.) трапилася друкарська помилка. У першому параграфі вістки, де мова про придбання у листопаді 188 нових членів, сума забезпечення тих членів становить 500,000 долярів, а не 50,000 дол. — Ред.

ЗСА ВТРАТИЛИ В ЛИВАНІ 2 ЛІТАКИ І 8 ПІХОТИНЦІВ

Бейрут, Ливан. — Бої в Ливані вибухли з новою силою в неділю, 4-го грудня, як вранці того дня американське летунство з літаконосця збомбардувало сирійські становища на схід від Бейруту. Сирійці збили два американські винищувачі.

У Вашінґтоні президент Роналд Реґен заявив, що американський бомбовий рейд був у відповідь на сирійський протилетунський обстріл неозброєних американських розвідувальних літаків у суботу і ще раз остеріг, що він вирішив захищати американські війська в Ливані.

Повітряний рейд американського летунства з літаконосця, який послідував за ізраїльськими бомбовими ударами в цьому самому районі день перед тим, був спрямований проти сирійських протилетунських батарей і включив 28 американських бомбардувальників-винищувачів.

В Дамаску сирійський міністер закордонних справ Абдель Галім Хаддам закликав до міжнародних та арабських дій проти, як він висловився, американської агресивної політики в Ливані та на Близькому Сході. Сирія повідомила, що один американський летун був захоплений в полон після того, як його літак упав зістрілений на зайняту сирійцями територію, інші повідомлення кажуть, що другий летун того літака був убитий. Летун другого збитого американського літака приземлився на парашуті і був врятований в Середземному морі.

Сирійське військове повідомлення заявило, що два сирійські вояки були вбиті, а 10 поранених під час американського летунського рейду.

Прем'єр-міністер Ізраїля Їцак Шамір назвав рішення президента Р. Реґена збомбаргувати сирійські протилетунські становища зрозумілим і розумним".

Речник морської піхоти майор Денніс Брук повідомив, що морська піхота перебувала під постійним обстрілом на протязі чотирьох годин. Спочатку морські піхотинці відстрілювалися самі своїми кулеметами, але пізніше вони викликали на допомогу вогонь з прибережних кораблів. Американська корабельна артилерія вступила в дію і обстріляла ті становища, з яких обстрілювали американську морську піхоту і вбили вісім морських піхотинців.

У Вашінґтоні помер конґресмен К. Заблоцкі

Вашінґтон. — Не зважаючи на інтенсивні заходи лікарів врятувати життя конґресменові Клементові Заблоцкому, впливовому демократові з Висконсину і голові конґресової Комісії закордонних зв'язків після масової атаки серця, він таки помер тут, в суботу, 3-го грудня 1983 року, у шпиталі на 71-му році життя.

Покійний конґресмен, син польських емігрантів, служив в Палаті Репрезентантів від 1949 року, а в останніх 10-ох роках, очолюючи впливову комісію Конґресу мав великий вплив на відносини Конґресу з Білим Домом. В цьому році він був головною особою, яка довела до компромісової розв'язки питання мирового корпусу ЗСА в Ливані та багатьох інших контроверсійних питань, що стояли на порядку дня в Палаті Репрезентантів.

В 1960 роках К. Заблоцкі був єдиним демократом з Висконсин, який підтримував американські військові акції у В'єтнамі, але у пізніших роках він пішов по більш ліберальній лінії, головно тоді, коли в 1977 році перейняв вже згадувану важливу і впливову комісію закордонних зв'язків.

У вашінґтонських колах ходять спекулятивні здогади, що його місце на пості голови комісії закордонних зв'язків має перейняти конґресмен Данте Фасселл 66-річний демократ з Фльориди.

Дж. Шулц передбачує зустріч з А. Ґромиком

Вашінґтон. — Державний секретар Джордж Шулц вказав, що він правдоподібно зустрінеться з міністром закордонних справ СССР Андреєм Ґромиком на конференції країн Сходу і Заходу у справах роззброєння яка відбудеться 17-го січня 1984 року у столиці Швеції Стокгольмі.

Деякі західньоевропейські країни, особливо Західня Німеччина, наполягали, щоб конференція 35-ох країн для обговорення протизаходів проти несподіваного нападу розпочала свою роботу з участю міністрів закордонних справ. Секретар Шулц на зустрічі з репортерами заявив, що він не є проти таких зусиль, хоч і не висловився ясно, чи він зустрінеться з Ґромиком.

„Виглядає на те, що туди прибудуть міністри закордонних справ", — сказав Шулц. „Якщо дійсно станеться так, то ЗСА будуть також представлені".

Така зустріч була б першою зустріччю між представниками СССР і ЗСА на високому рівні від часу холодного обміну думками між Шулцом і Ґромиком 9-го вересня в Мадриді після зістрілення совєтськими військовими винищувачами південнокорейського пасажирського літака і загибелі при тому 269 осіб 1-го вересня цього року. Крім зістрілення літака, на погіршення міжнародого становища вплинуло також розміщення в Західній Европі американських ракет середнього засягу та виходу совєтської делегації з женевських переговорів про зменшення таких ракет в Европі.

Канцлер Західньої Німеччини Гельмут Коль заявив у Бонні, що він схвалює пляни розміщення американських ракет як засіб переконати Совєтський Союз повернутися на женевські переговори.

У СВІТІ

ОФІЦІЙНО БУЛО повідомлено в Москві в четвер, 1-го грудня, про скликання чергової сесії Верховної ради СССР 28-го грудня. Це перший раз назначається такий пізній термін сесії. Дипломатичні спостерігачі вважають, що причиною такого зволікання може бути хвороба совєтського лідера або якісь інші труднощі в совєтському керівництві.

СЕКРЕТАР ОБОРОНИ Каспар Вайнберґер прибув під кінець минулого тижня до столиці Франції Парижу і тим самим розпочав свою 7-денну подорож по країнах Европи з метою зустрітися з міністрами оборони країн НАТО. Найважливішою буде його зустріч 6-го і 7-го грудня з комісією плянування оборони НАТО в Брюсселі.

ВАТИКАН ОПУБЛІКУВАВ у четвер, 1-го грудня, цілий ряд правил про сімейні відносини та статеве виховання дітей в сім'ї. Церковні кола сприйняли цей документ як підтвердження суворих правил традиційної сексуальної моралі Католицької Церкви. Книжка правил має 37 сторінок і називається „Правила виховання людської любові". Правила цієї постанови Католицької Церкви знову традиційно гостро засуджують позасімейні статеві відносини. Документ закликає уряди оберігати своїх громадян „від несправедливости і моральних розладів, як, наприклад, образа молодших і всяка форма сексуального насильства, неприличний одяг, розпуста та порнографія". Гомосексуалізм уважається хворобою, яку слід лікувати.

ЛІДЕРИ ЧОТИРЬОХ повстанських груп, які боряться проти сандіністського уряду в Нікараґуа, попросили в четвер, 1-го грудня, спеціяльного посланця президента Роналда Реґена до країн Центральної Америки Ричарда Стовна організувати мирні переговори з сандіністами. Сандіністи постійно заявляли, що вони ніколи не приступлять до переговорів в повстанцями, але Стовн сказав у четвер, що „є деякі познаки" послаблення сандіністського становища, і є надії на те, що Манаґуа не відмовиться від переговорів.

ГОЛЛЯНДСЬКА ПОЛІЦІЯ повідомила в четвер, 1-го грудня, що після звільнення викраденого директора компанії виробництва пива Альфреда Гайнекена в середу, вона вже арештувала 21 терориста, розшукує ще трьох і вісім мільйонів долярів викупу, який покищо не повернувся. Гайнекен і його водій Аб Долерер були викрадені 9-го листопада і перебували прикуті до стіни в одному складі промислової дільниці Амстердаму впродовж трьох тижнів.

В АМЕРИЦІ

СПІКЕР ПАЛАТИ Репрезентантів Томас О'Нілл змінив свою думку відносно так званого еміґраційного законопроєкту і заявив кореспондентам, що після повороту конґресменів на чергову сесію 23-го січня 1984 року він покладе на порядок денний голосування над проєктом що принесе амнестію для багатьох мільйонів нелеґальних еміґрантів в цій країні. Раніше Т. О'Нілл намагався зупинити голосування в Конґресі, покликаючись нібито на становище Білого Дому і здогади, що президент Роналд Реґен накладе вето на цей законопроєкт. Тепер, в атмосфері передвиборчої кампанії, законопроєкт має всі вигляди на схвалення.

ПРЕЗИДЕНТ РОНАЛД РЕҐЕН плянує виголосити доповідь на крайовій конференції виховних інституцій в Індіанаполіс, Інд., яка розпочнеться там ще цього тижня. Співробітники Президента заявляють, що Р. Реґен оборонятиме свою теорію шкільництва і виховання, яка полягає на тому, що стейти і поодинокі округи повинні перебрати на себе велику частину відповідальности за шкільництво і не чекати, що ці справи полагодить федеральний Уряд. Децентралізація шкільництва є головою метою президента Р. Реґена від самого початку його каденції. Крім Президента на конференції виступатиме також секретар Департаменту шкільництва Террел Белл та інші визначні особи.

КОНҐРЕСМЕН КЛЕМЕНТ Заблоцкі, демократ з Висконсин, який, як відомо, тяжко захворів на серце і в непритомному стані був перевезений до шпиталю у Вашінґтоні, все ще не відзискав притомности і його стан викликає турботу у лікарів-спеціялістів, які опікуються конґресменом. Речники шпиталю у якому знаходиться К. Заблоцкі відмовляються покищо від всяких коментарів на тему його стану здоров'я.

КАТОЛИЦЬКІ ЄПИСКОПИ, ЯКІ вели затяжну боротьбу зі стейтовими властями на Фльориді за життя вбивці Роберта Саллівана, який таки загинув на електричному кріслі після 10-ох років пертрактацій і різних судових процедур, побоюються, що стейт вирішив приспішити вироки смерти над 207 в'язнями засудженими в тому стейті на кару смерти. Єпископ Джан Снайдер заявив кореспондентам, що „видання зарядження про приспішення екзекуції губернатором є імпровізацією, яка мала б служити 'доказом', що щось робиться в ділянці припинення чи зменшення злочинів". Єпископ Снайдер не вірить, що способом смертних екзекуцій можна буде зупинити злочинство в стейті. Губернатор Фльориди Роберт Ґреґам підписав зарядження на чергову страту 65 злочинців зі згаданого числа 207.

ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР Джордж Шулц заявив кореспондентам, що порушення прав людини в Ель Сальвадорі леґальним урядом чи марксистськими партизанами підтримуваними Москвою, Гаваною і сандіністським урядокм Нікараґуа не веде до замирення, а радше збільшує небезпеку поширення воєнних дій в цьому районі світу .Він зокрема картав поведінку урядових кіл кажучи, що пошанування прав людини є першою передумовою дальшої матеріяльної і військової підтримки для Ель Сальвадору американським Урядом і народом. Без такої передумови американські громадяни робитимуть тиск на свій Уряд, щоб він припинив допомогу. Покищо президент Роналд Реґен наклав вето на законопроєкт про припинення допомоги для Ель Сальвадору, але Конґес не може переголосувати вета, бо тепер немає реґулярних сесій.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Subscription 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00
UNA members $1.25 a month. Change of address — $1.00. Make check or money orders payable to "Svoboda"

Postmaster: Send address changes to
"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, допучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою — За зміст оголошень Редакція не відповідає

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $1.25 місячно. За кожну зміну адреси - $1.00
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Західні радіопередачі і Східня Европа

Недавно Інформаційна Аґенція З'єднаних Стейтів Америки розповсюдила повідомлення про те, що число слухачів урядової радіостанції „Голос Америки" в країнах Західньої Европи значно збільшилось, а самі передачі набрали небувалої популярности серед східньоевропейських народів. На підставі зібраних матеріялів авдиції цієї радіостанції слухають: в Польщі 11,5 мільйона населення, набагато більше, як два роки тому; в Совєтському Союзі 14,7 відсотка дорослого населення; у Чехо-Словаччині 35 відсотків дорослого населення, раніше тільки 26 відсотків; в Мадярщині число слухачів збільшилося з 20-ти до 30-ти відсотків; у Болгарії 22 відсотки, Болгарія, між іншим, недавно перестала заглушувати авдиції „Голосу Америки" і населення з приємністю слухає їх у визначених годинах; у Румунії число збільшилось на 1,660,000 осіб.

Аналізу допомагали перевести в країнах комуністичного світу і за кордоном численні фахові працівники „Вільна Европа" і „Радіо Свобода" в Мюнхені. Опити переводились переважно на підставі розмов, запитів і відповідей з особами, які недавно прибули до Західньої Европи чи на Захід взагалі і тими, які, маючи довір'я до західніх представників, не вагалися висловити своєї опінії і навіть критикували заходи своїх урядів, які глушили чи далі глушать передачі „Голосу Америки".

Як відомо, „Голос Америки" передає свої передачі 42-ма мовами народів Східньої Европи, а загально припускають, що авдиторія слухачів цієї радіостанції становить понад 100 мільйонів осіб. Після проголошення у Польщі воєнного стану в грудні 1981 року, передачі до Польщі були збільшені з двох і пів до семи годин на добу і їх тепер слухає 43 відсотки дорослих.

Кампанія проти американських радіостанцій, зокрема проти „Голосу Америки", „Вільної Европи" і „Радіо Свободи" набрали протягом останнього часу великої інтенсивности в комуністичних країнах, зокрема в комуно-московській імперії, де, не зважаючи на їхні передачі, що передаються на Захід 78-ма мовами світу, не терплять закордонних в суті речі правдивих інформацій із закордону.

Немає майже дня, немає ані однієї совєтської газети, щоб не було нападу на західні, зокрема американські засоби інформації. Крім усної і писаної пропаґанди, яка ведеться на усіх дослівно щаблях пропаґандивної драбини, від колгоспу починаючи і на наукових інституціях і ЦК КПСС та Політбюрі кінчаючи, видається масу іншої макулятури. Совєтська пропаґанда межує дуже часто з фантазією, особливо коли компартія заставляє до цього роду пропаґанди письменників, поетів і взагалі літераторів. Вони тоді починають цитувати слова відкликаних органами КҐБ із Заходу аґентів, часто також працівників у загаданих радіостанціях, і тоді пускається в рух усю машинерію зфабрикованої брехні, яку навіть не можна назвати фантазією, бо її бракує людського глузду. Наприклад, один із таких совєтських „писателів" розповідає, що „американські керівники пропаґандивних радіостанцій, прагнучи змусити 'пройдисвітів' з-поміж колишніх емігрантів, колишніх фашистів з країн Східньої Европи до дисципліни, побудували радіостанції у формі мініятюрних тюрем з камерами-боксами і змушують їх передавати в етар те, що вже заздалегідь приготовили працівники органів ЦРУ у Вашінґтоні".

Очевидно, що таке безглузде твердження викликає тільки посмішку не тільки на Заході, але також серед совєтських громадян і громадян інших комуністичних держав, а переведені опити про зріст зацікавлення передачами „Голосу Америки" говорять самі за себе.

СОВЄТСЬКИЙ УРЯД ПОВІДОМИВ про зниження цін на деякі люксусові дорогі товари. Пропаґандивна машина з великим галасом вихваляє цей крок як доказ „процвітання совєтської економіки та зростання добробуту народу". Але західні дипломати повідомляють з Москви, що зниження цін на дорогі хутра, які були або немодні або недоступні для рядового покупця, не викликало майже жадного ентузіязму серед московського населення. За останні десятиліття совєтський уряд вже не раз знижував ціни на деякі залежалі товари, галасливо вихваляючи такий крок, і зовсім тихо підвищував ціни на найнеобхідніші товари широкого вжитку. Дипломати вказують, що населення побоюється, що і цього разу за химерним зниженням цін послідує дійсне підвищення. Крім того, совєтський покупець чекає на наявність тих товарів, на які знижені ціни, а не на зниження цін на товари, яких немає в крамницях.

Д-р Іван Лесько

НЕДОСЛІДЖЕНІ ПРОБЛЕМИ В УКРАЇНСЬКІЙ НАУЦІ

I.

Одне з найбільш відрадних явищ української спільноти на поселеннях — це її зрозуміння ваги і значення науки. Мільйонові пожертви зібрані на українські катедри й Інститут в Гарварді, Енциклопедію українознавства, НТШ, УВАН, Українське Історичне Товариство й інші наукові установи та проєкти — найкращий цьому доказ. З другої сторони це накладає обов'язок на дотичні установи уживати зібрані фонди якнайбільше вміло і успішно, щоб запевнити поступ в українській науці, зреалізувати її специфічні завдання можливі тільки на еміґрації.

А тих завдань і проблем є чимало. Велетні української науки: І. Франко, М. Грушевський, В. Липинський і інші вже перед десятиліттями вказували на цілий ряд питань з української історії, біографії, політики, соціології, які вимагають ще окремого дослідження і опрацювання. М. Драгоманів закликав, щоб займатися не тільки суто українськими проблемами, але й загальнолюдськими, бо „нам треба засіяти наукою і ділами, щоб весь світ на нас зглянувся".

Проте більшість тих проблем і досі недослідженa, чи то через брак відповідних сил, чи через переочення, чи врешті тому, що деякі установи ставлять другорядні і формальні справи понад першорядні і суттєві. Тому слід привітати недавній великодушний жест д-ра П. Моцюка — 100,000-ий дар для Наукового Т-ва ім. Шевченка, зокрема створення цим фонду і комісії для „виключно наукових цілей".

А праці на науковому полі як уже згадано справді багато. Ще кільканадцять років тому, один з видатних наших вчених, о. А. Великий вказував на невикористані досі архіви Риму, Відня, Стамбулу, Стокгольму й інших світових столиць, в яких зберігаються цінні документи до української історії. Для належного використання цих джерел потрібні фінансові засоби й охочі адепти науки. Тих останніх сьогодні, мабуть, важче знайти і вишколити, як грошові фонди. А знайти їх необхідно, „бо інакше українська історіографія розглядає минуле народу тільки з різних аспектів, але до суті проблеми нічого нового не вносить", — каже згаданий вчений, який сам дав приклад такої праці складенням 90-ти томової колекції документів до української історії і Церкви, зібраних в архівах Ватикану. Аналіза і використання тих джерел жде на своїх фахівців.

Поодинокі проблеми

Той же о. Великий звертає увагу, що недосліджені дотепер майже 500-літні українсько-татарські відносини, зокрема часи т. зв. „татарського лихоліття": мілітарні, політичні, економічні, культурні, етнічні. „Удокументована історія цих відносин — це ще завдання української історіографії", — каже він.

До цього приблизно періоду, докладніше: до Литовської доби, належить недосліджена ще належно історія українських аристократичних родів, як завважує в своїй Історії України-Руси" М. Грушевський. (т. V, ст. 31), як теж невикористані збірки листів кн. Константина Острозького в Петербурзькій (тепер Ленінградській) публічній бібліотеці (там, т. VII, ст. 479), невияснені походження гербів української шляхти (т. VI, ст. 241).

До дрібніших проблем раннього періоду нашої історії можна зарахувати справу алянів як степових останків великої іранської колонізації України (там же, т. І, ст. 127), західні впливи на Слов'янщину (І, 281), колонізацію українського Побужжя за Берестям, український характер цеї землі, її північні кордони (І, 220). До археологів належало б виккриття останків городів українських племен уличів і тиверців з XI-XII століття, про які згадує „Повість временних літ". (II, 519)

Доба Хмельницького

Та чи не найбільше наукової праці вимагає ще найбагатша в події козацька доба, зокрема період Хмельниччини. Недосліджена ще належно організація держави Хмельницького, закордонні зносини гетьмана: татарські, турецькі, молдавські, семигородські, австрійські, пруські, шведські (Іст. України-Руси, т. IX, ст. 7), союз козаччини з королем Яном-Казимиром.

(Продовження буде)

ВАРШАВСЬКИЙ „УКРАЇНСЬКИЙ КАЛЕНДАР" ПРО НТШ

У виданому Українським Суспільно-культурним Товариством у Варшаві „Українському календарі" на 1973 рік є вміщена стаття Івана Лапчука п. н. „Наукове Товариство ім Тараса Шевченка" з нагоди 100-ліття цієї установи. Автор пише:

„11-го грудня 1973 року минає 100-річчя заснування у Львові Літературного товариства ім. Тараса Шевченка. Культурно-освітнє товариство „Просвіта", що було організоване зараз після проголошення конституції в Австро-Угорській монархії 8-го грудня 1868 р. у Львові, по п'ятьох роках своєї діяльности не могло огорнути всіх ділянок розвитку культурно-освітньої діяльности. Виникла потреба покликання до життя окремої організації, яка охопила б своєю програмою більш наукову сторінку праці. За прикладом поляків і західніх слов'янських сусідів взялися українці в Галичині й Буковині до поширення та розбудови культурно-національного життя. Українські діячі Східньої України почали встановлювати контакти, а то й еміґрувати до Галичини і тут розвивати головно літературну діяльність разом із українською інтеліґенцією Галичини й Буковини.

О. Кониський, М. Жученко, Д. Пальчиків і М. Драгоманов піддали думку галицьким діячам заснувати спочатку Літературне Т-во. Так 11-го грудня 1873 р. розпочало свою діяльність згадане Т-во, головою якого став К. Сушкевич. Літературне Т-во проіснувало 20 років. За громадські гроші воно купило друкарню. Згодом із допомогою прийшли наддніпрянські українці — проф. П. Пелехин і інж. В. Семиренко. Завдяки їх матеріяльній допомозі Т-во придбало два великі будинки при вул. Чернецького ч. 24 і 26, в яких, крім приміщень наукових працівників, розташовано друкарню, дуже цінну бібліотеку, що нараховувала понад 200 тисяч томів і музей етнографії, природи, археології, малярства. Тут знайшлися також приміщення для книгарні та політурної майстерні (переплетні, інтролігаторні). У 1893 р. за головування Ю. Целевича Т-во реорганізовано на Наукове Т-во ім. Т. Шевченка, в скороченні НТШ. Після смерти Ю. Целевича в 1893 р. головою Т-ва обрали О. Барвінського, що був першим редактором „Записок НТШ". Серед передових діячів НТШ видніють славні прізвища І. Франка, М. Павлика, В. Гнатюка, О. Маковея.

У НТШ діяли історико-філософська, філологічна та математико-природничо-медична секції. В секціях організовано етнографічну, юридичну, бібліографічну, археологічну, статистичну та інші комісії. З-поміж математиків Т-ва слід згадати М. Зарицького і В. Левицького. Історичні праці з 1894 р. очолив професор Львівського університету Михайло Грушевський, природознавчими працями керував І. Верхратський.

Наукове Т-во ім. Шевченка видавало крім згаданих записок, хроніку НТШ, збірники секцій та окремі органи комісій, нпр., „Етнографічний збірник", „Матеріяли до української етнології та антропології", „Пам'ятки української мови та літератури", „Джерела до історії України", „Український архів", „Матеріяли до української бібліографії", „Студії з поля суспільних наук і статистики", „Збірник правничої комісії", „Збірник фізіографічної комісії" та інші. Разом вийшло 150 томів записок НТШ та біля 600 томів других видань.

Крім згаданих видань, постійно виходив місячник „Літературно-науковий вісник". З друкарні Т-ва виходили твори Т. Шевченка, І. Франка та інших письменників, наукові праці та матеріяли В. Шухевича, В. Гнатюка, І. Франка, М. Грушевського, М. Возняка, В. Щурата, О і Ф. Колессів, О. Маковея, М. Павлика, І. Верхратського, М. Зарицького, В. Левицького, К. Студинського, М. Кордуби, І. Крипякевича та інших членів Т-ва.

НТШ мало теж за завдання слідкувати за чистотою української мови та правильністю фонетичного правопису, співпрацюючи стисло з науковцями Наддніпрянщини.

НТШ мало дійсних членів і членів кореспондентів, якими були не тільки українці, але й чехи, поляки, росіяни й інші національності.

Товариство мало свої відділи й поза межами Австро-Угорської Монархії. Після революції в Росії відділи НТШ в Києві перейменовано на Всеукраїнську академію наук, з якою в тісному контакті було НТШ у Львові.

Науковий доробок НТШ в „Історії української літератури" (т. 4. кн. 1, Київ 1969) оцінено так: „У „Записках" НТШ опубліковано багато цінних досліджень із різних галузей, що не втратили свого значення й досі. Поряд із тим друкувалися також численні матеріяли, особливо з історії України, на яких відбились некритично (!) сприйняті теорії буржуазної (!) історіографії". (стр. 24).

Вчені НТШ внесли помітний вклад у вивчення польсько-українських культурних взаємин. Вже в перших номерах „Записок" появилися розвідки О. Колесси „Українські народні пісні в поезіях Богдана Залеського" (1892), „Шевченко і Міцкевич" (1874).

В оглядах наукової преси друкувалися інформації про зміст таких польських журналів, як „Люд", „Квартальнік гісторични", „Бібліотека Варшавска" та інші.

Члени НТШ зібрали та опублікували велику кількість фактичних матеріялів із багатьох ділянок науки, які використовують і поновому (!) осмислюють сучасні дослідники української історії та культури".

Стільки про НТШ „Український Календар" у Варшаві. Автор не згадує (бо й не може) про долю НТШ після совєтсько-російської окупації, ані про те, що правдиві традиції НТШ продовжують не філіяли Всеукраїнської академії наук на рідних землях, але українські вчені, члени НТШ на поселеннях у вільному світі.

Подав
Володимир Барагура

С. Яр. Кальба

З моїх розмов і зустрічів

Згадуючи перебування у Німеччині

У 1976 році, заходами Музею й Бібліотеки Стемфордської Епархії видано книгу споминів о. Петра Чавса „У вирі життя", яку автор переслав мені із сердечною дедикацією.

На 83-ій сторінці цієї книги о. Чавс присвятив невеликий розділ моїй громадській праці в 1945-50 роках на пості голови Загального Представництва Української Еміґрації, а пізніше як акредитованого представника ЗУАДК-у під французькою владою у Німеччині.

В цьому розділі автор пише, згадуючи про похвальну нагороду д-ра Ярослава Кальби ґрамотою, таке: „Левину заслугу у вистаранні допомоги для українських священиків на французькій зоні Німеччини треба приписати докторові Ярославові Кальбі. Вихований у Парижі, знаючи французьку ментальність, він умів переконати чинників Головної французької команди про потребу винагороди за душпастирську працю українсько- католицького духовенства, привезених німцями із зайнятих ними теренів Східньої Европи.

Щоб хоч почасти віддячитись йому за його поміч, я звернувся з проханням до Апостольської Візитатури в Мюнхені висловити д-рові Я. Кальбі подяку. Апостольська Візитатура окремим листом склала йому признання і одночасно лист до Їх Ексцеленції Івана Бучка в Римі з проханням виписати д-рові Кальбі похвальну грамоту.

Подаючи це відзначення д-ра Ярослава Кальби до відома отцям-душпастирям на французькій зоні, я зарядив, щоб вони повідомили про це відзначення своїх вірних і від себе вислали ґратуляційні листи на його адресу".

Справу фінансового забезпечення п'ятьох українських католицьких священиків я полагодив, по довгих дискусіях в головній французькій команді ген. Кеніґа, представивши голові Відділу Біженців полк. А. Пуанян (Poignant) — що німецькі парафії не можуть, обслужити українських біженців з уваги на незнання мови а серед біженців ми маємо українських католицьких священиків і — що серед існуючої ситуації релігія — це єдина сила, щоб охоронити наших людей від злочину і приготування їх на корисних іміґрантів для країн їх поселення.

Рішенням цього полковника, п'ятьох українських католицьких священиків отримали щомісячну платню — по 350 німецьких марок — і вручено їм офіційні виказки на безкоштовний переїзд поїздами на рівні з офіцерами французької влади, бо українські біженці під французькою окупацією жили малими групами, розкинутими на просторі 1,500 кілометрів, разом біля 7,000 осіб.

У своїх споминах о. Чавс не згадав про другу частину цієї справи. Коли виплачено першу місячну платню п'ятьом українським католицьким священикам, я зголосився до полковника Пуанян, щоби йому подякувати за його прихильність. Рівночасно я представив йому список коло 2,000 українських православних біженців.

В нашій розмові стало ясним, що не можна виключити православних від тієї самої опіки, і по нараді зі своїм адьютантом майором Девернуа, полк. Пуанян дав з місця рішення, щоби включити на листу платних українських священиків ще двох наших православних священиків з о. протоієреєм Сагайдаківським, як відповідальним духовником за українську православну громаду.

Багато подібних важливих рішень нам пощастило осягнути серед найвищих чинників Французького командування, УНРРА і ІРО — завдяки беззастережному довір'ю, яке провід української громади здобув. Це могло статися і сталося, завдяки відкритій і найбільш відданій співпраці представників усіх політичних груп і напрямів у проводі української громади під французьким командуванням у Німеччині.

Про це можуть засвідчити такі громадські діячі, як колишній посол д-р О. Яворський в Канаді проф. Б. Гнатюк і мгр Т. Бак-Бойчук в ЗСА, мгр М. Шеґедин і інж. М. Болюх в Австралії, чи наші науковці д-р Я. Падох і проф. Г. Костюк.

РІТУ М. ЛАВЕЛЛ визнали винною за образу Конґресу й інші провини. Федеральна лава присяжних, яка вислухала арґументів конґресової комісії для перевірки федеральної Аґенції охорони довкілля, у якій Р. Лавелл була високою урядничкою перед своєю резиґнацією, визнала її винною у чотирьох провинах. Максимальна кара, яка буде проголошена пізніше, — 20 років в'язниці і 19,000 долярів гривни.

ДОРАДНИК ПРЕЗИДЕНТА У справах економіки Мартін С. Фелдстайн заявив у розмові з кореспондентами, що він не зрезиґнує добровільно зі свого посту, хіба, що сам президент Роналд Реґен зажадає від нього такого потягнення. Фелдстайн знайшовся у скрутному положенні після його публічного виступу в користь підвищення податків, проти чого виступає Президент і більшість членів його кабінету.

Іван Стебельський

ВІД КОМІТЕТУ ДО „БАБИН ЯР ПАРКУ" В ДЕНВЕРІ

I.

Уже минуло кілька тижнів після історичного і унікального у вільному світі факту відкриття спільного парку меморіялу, присвяченого понад 200,000 жертвам, що їх замордували німецькі садисти в Бабиному Ярі біля Києва від дня 20-го вересня 1941 до 6-го листопада 1943 року. У спільній могилі лягли десятки тисяч українців, жидів та інших національностей. Перші за те, що ставили фізичний і моральний спротив німецьким окупантам, а другі лише за те, що були жидами — приреченими Гітлером на тотальне й швидке знищення.

Кожний великий і визначний людський задум вимагає багато важкої праці, великого напруження фізичних і духових сил і має численні перешкоди, які треба вміло перебороти, щоб дійти до позитивного завершення запланованого діла. І коли я сьогодні з перспективи п'ятьох літ гляну на працю нашого комітету й пройдений шлях наших зусиль та проблем й перешкод, що стояли на цьому шляху, то не хочеться вірити, що ми змогли добитися свого й доказати світові українську правду.

Дуже мало було таких, що вірили у наш успіх, а ще інші переконували нас, що пориваємося „з мотикою на сонце". Мовляв, співпраця з жидівською громадою — неможлива, а ідея спільного „Бабин Яр Парку" в Денвері — це чиста мрія і фантазія. Та ми сповнені вірою і переконанням у справедливість нашої справи не звертали уваги на ніщо, а вперто й послідовно прямували до наміченої мети. Сміливо можна сказати, що наша впертість і завзяття увінчалися повним успіхом. Спільний українсько-жидівський „Бабин Яр Парк" відкрито, він став дійсністю для усіх тих, що вірили й не вірили в успіх. Український Денвер став прикладом і доказом, що співпраця двох народів — українського і жидівського — не лише побажана, але також можлива, якщо обидві сторони, не зважаючи на вікові упередження і пересуди, знайдуть спільну мову, взаємний респект і відповідних партнерів.

Очевидно, що наші вороги, а їх, на жаль, багато, докладали усіх зусиль, пропаґанди й наклепів, щоб знищити наші зусилля, розбити розпочату співпрацю і ідею спільного парку. Перед вело большевицьке КҐБ, нацьковуючи до розбрату й ненависти, оплюгавлюючи членів нашого комітету засобами брехні і демагогії. Та ми встоялися на наших справедливих позиціях з одної сторони, а з другої знайшли відповідних партнерів, що не пішли шляхом накидуваної провокації і брехні, а продовжували хоча важку, але конечну співпрацю, щоб успішно завершити заплановане діло.

А тепер я постараюся передати для широкого українського загалу як розвивалася праця й події, що допровадили до створення нашого комітету, його працю і перебої та остаточне й успішне завершення наших зусиль.

Приблизно при кінці 1977 року, мабуть у грудні, один з членів жидівської Фундації „Бабин Яр Парк" у Денвері на радіовій програмі образливо висловився про українців як тих, що допомагали німцям розстрілювати жидів у Бабиному Ярубіля Києва дня 29 і 30-го вересня 1941 року.

Наша громада теж довідалася про заходи й старання жидівської ґромади в Денвері збудувати єдиний у вільному світі парк-пам'ятник, присвячений жертвам нечуваного злочину нацистів. Та цей парк мав бути присвячений тільки жидівським жертвам, що їх залюбки подавано в сумі 100,000 осіб. Це дало причину до першої відкритої конфронтації поміж представниками обох національностей, котра закінчилася позитивно для нашої громади. Спільною зустрічею і вияснениям документарно дражливої справи, а також листом з датою 16-го лютого 1978 року, що в ньому екзекутивний директор Арні Зейлер і президент Фундації Гелена Ґінзбурґ вияснили нефортунні вислови їхнього директора та перепросили українську громаду за цей промах. Обіцяли вони, що таке більше не повториться, що вповні й було виконано в прийдешніх роках. Також висловили надію, що започаткована співпраця повинна дальше продовжуватися в користь запланованого „Бабин Яр Парку."

На жаль, побажання співпраці були лише чистою реторикою, бо коли на наступний рік, тобто у вересні 1979 року, відбулося дуже врочисте формальне відкриття парку при участі представника президента Картера, губернатора нашого стейту, посадника Денверу, радних та стейтових політиків і місцевої симфонічної оркестри, то українську громаду не лише не запрошено, але й навіть не повідомлено про цей факт. У тому часі ми були переконані, що жидівська громада будує парк за власні гроші й тому ми ближче не цікавилися приватним парком, маючи за собою позитивно полагоджену першу конфронтацію.

Коли я з місцевої преси довідався про цю подію, тоді під претекстом написання про це відкриття парку до нашої преси, я попросив мого приятеля бизнесового управителя Фундації Арні Зейлера, прислати мені дещо з матеріялів, що відносяться до запроєктованого парку; він це радо виконав. З надісланих матеріялів я довідався не лише про працю Фундації, їхні пляни відносно парку, широкозакроєну збірку фондів, але також, що парк будується головно за громадські гроші й з огляду на цей факт — це буде публічний парк. У наслідок цих інформацій в мене зродилася думка, що наша громада мусить і повинна робити старання і виступити з домаганням — включити також українські жертви Бабиного Яру. Запроєктований парк мусить стати спільним парком і в ньому повинні бути згадані всі жертви а не лише жидівські. Інакше це буде фальшування історичних фактів на загальну шкоду не тільки української громади в діяспорі, але також і загальноамериканської.

Вперше я висунув цю думку публічно при нагоді перебування в нашій громаді д-ра Аскольда Лозинського, члена тодішньої Екзекутиви Централі УККА в Ню Йорку. При нагоді його доповіді я з'ясував перевірену ситуацію з будовою й призначенням парку та нашу шансу включитися активно в цю працю з метою боротися за українську правду. Я поставив йому одвертий запит, чи в цій боротьбі ми зможемо розраховувати на моральну й матеріяльну підтримку Централі УККА, а також широкого загалу нашої громади. Відповідь його не дуже була заохочуюча, хоча дав мені запевнення, що Централя допоможе як зможе. Треба брати під увагу противника, його силу й впливи та його наставлення до української справи взагалі. Отже можливості виграти були малі й він сам не вірив у остаточний успіх. Обіцяв зреферувати цю справу на найближчих нарадах Екзекутиви Централі.

(Продовження буде)

СОЮЗОВЦІ! ЩЕ ТІЛЬКИ ЧОТИРИ ТИЖНІ ЗАЛИШАЄТЬСЯ ДО ТЕПЕРІШНЬОЇ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ КАМПАНІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ. ДОКЛАДІМ ВСІХ СТАРАНЬ, ЩОБ НОВИМИ ОРГАНІЗАЦІЙНИМИ УСПІХАМИ ЗУСТРІТИ 1984 РІК — СЛАВНИЙ ЮВІЛЕЙ 90-ЛІТТЯ НЕВПИННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ СВОЇМ ЧЛЕНАМ, СВОЇЙ ГРОМАДІ І СВОЄМУ НАРОДОВІ! ВІДДІЛОВІ І ГОЛОВНІ УРЯДНИКИ УНСОЮЗУ — ДОРОГІ СОЮЗОВЦІ! ЩОБ ОСІННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНА КВОТА БУЛА ВИКОНАНА, ТРЕБА В ГРУДНІ ПРИДБАТИ 500 НОВИХ ЧЛЕНІВ. ДОПОМОЖІТЬ СВОЄЮ ПРАЦЕЮ У ВИКОНАННІ ЦІЄЇ МЕТИ.

Дар у пам'ять св. п. Василя Дуди

У суботу, 29-го жовтня 1983 року,у шпиталі Діконс в Клівленді, Огайо, після тяжкої хвороби, помер св. п. Василь Дуда.

Св. п. Василь народився 15-го червня 1913 року в селі Мицfolk Сокальського повіту, Західня Україна. До Америки приїхав зі своєю дружиною Антонією в 1948 році і замешкав у Клівленді. Там він діждався двох дітей, а згодом перенісся на передмістя Клівленду, на Парму. Працював він на фабриці Форду аж до виходу на пенсію.

Похорон відбувся 1-го листопаду ц.р. з похоронного заведення Колодій-Лазута в Пармі до церкви св. Йосафата, а потім на цвинтар свв. Петра і Павла в Пармі. Над домовиною на цвинтарі, як також і під час тризни промовляв хресний батько дітей Покійного Василь Кульда. Похоронні відправи відслужив парох місцевої церкви св. Йосафата отець декан Федорович.

В пам'ять св. п. Василя Дуди, мого односельчанина, складаю 500 долярів на Український Науковий Інститут у Гарвардському університеті, на видання книжки про Великий голод в Україні в 1932-33 роках.

Іван Вудкевич

ДОПОВІДЬ ПОЛ. М. КРАВЦЕВА В ІРВІНҐТОНІ

Ірвінґтон, Н. Дж. — Заходами Товариства Українських Інженерів Америки — Відділу в Ню Джерзі тут в неділю, 18-го грудня ц.р., о год. 4:30 по полудні, в приміщенні Українського Народного Дому, при 140 Проспект авеню, виступить з доповіддю Микола („Гоко") Кравців, полковник американської армії, наймснований на генерала. Він говоритиме на тему: „Стратегічно-оборонні заходи Департаменту оборони і його організаційні функції". Після доповіді — запити і відповіді та зустріч з доповідачем.

Ю. Вальчук закріпив тенісовий примат КЛК

Фіналісти і гості перед врученням нагород

В останньому тенісовому турнірі цього сезону на Союзівці, Юрій Вальчук повторив свій минулорічний успіх, здобуваючи примат Карпатського Лещетарського Клюбу і чашу д-ра Ярослава Рожанковського.

В ідентичному фіналі Ю. Вальчук переміг Юрія Грабця вислідом 6-4, 6-1. В групі чоловіків стартувало 12 змагунів. В групі переможених, перемоги над Ярославом Надбережним у „про сеті" добився Петро Шиприкевич вислідом 8-2.

У групі жінок і дівчат, в якій змагалось шість змагунок, перший раз добилась перемоги 13-літня Ксеня Кизик. Змагання в тій групі проходили системою кожна з кожною. Друге місце здобула Аня Левицька перед Ільоною Шиприкевич.

Змаганнями проводили інж. Роман Ракочий, ст., Юрій Петрикевич і Зенон Снилик.

Нагороди вручила Ірена Рожанковська.

Вашінґтонський щоденник про український пам'ятник-мавзолей

Вашінґтон.—Столичний щоденник „Вашінґтон Таймз" у числі з 10 жовтня 1983 року опублікував статтю кореспондента Френка Перлі під заголовком „Запляновано пам'ятник вільній Україні". Подаємо текст статті в перекладі:

„Кругла купола збудованого у візантійському стилі пам'ятника-мавзолея незабаром височітиме над деревами меморіяльного парку Сілар Гілл в повіті Принца Джорджа. Ця монументальна спорудa нагадуватиме про вільну Україну.

Архітект і інженер будови Микола Андреадіс сказав, що ця будова свідчитиме, що наша країна довгий час у неволі. Але ми тримаємось наших звичаїв і обичаїв. Це—пам'ятник нашій живучості й змаганням, і також пригадка нашим людям про минуле.

Пам'ятник-мавзолей, що матиме форму хреста з поперечником в 235 стіп, сягатиме височини 98 стіп. Будова мавзолея, яка коштуватиме 12 мільйонів долярів, розпочнеться вже через кілька днів. Достойники УКЦеркви і УПЦеркви вже посвятили землю під будову мавзолея.

Пам'ятник-мавзолей буде з блакитного і жовтого південноамериканського граніту. Всередині будова буде прикрашена мистецькими творами, які зображатимуть терпіння й боротьбу українського народу за свою свободу.

Купола, яка височітиме в центрі мавзолею, буде з прозорого акриліку. Пам'ятник мавзолей видніτиме із столичної Пенсильванія авеню, що проходить мимо цвинтаря. У нижній частині буде музей з витворами української культури.

Україна проголосила свою державну незалежність у 1918 році, коли валилась австрійська імперія. У 1919 році в часі большевицької революції Україна була силою прилучена до совєтської Росії.

Голод 1932-33 років, за твердженням багатьох, був зорганізований совєтським режимом і скосив від 7 до 10 мільйонів людей, про що поінформував нас Теофіль Старух, представник адміністрації.

Приблизно 10,000 американських українців маршували 2-го жовтня до совєтської амбасади з протестом, відзначаючи 50-ліття Голодомору.

Як сказав нам інж. Микола Андреадіс, „ми маємо власну мову і свою власну культуру, але Росія, як той спрут, намагається задушити і знищити нас."

Ідею творення пам'ятника-мавзолею всебічно підтримує український католицький собор Пресвятої Родини у Вашінґтоні.

МОНТАЖ ПРО ЮМПЗ'82

Філядельфія. — Український Освітньо-Культурний Центр та Пластова Станиця у Філядельфії запрошують українське громадянство на висвітлення двох звуко-зорових монтажів „Тверді мелодії" та „Симфонія дружби" (монтаж із святкувань 70-річчя Пласту під час Ювілейної Міжкрайової Пластової Зустрічі ЮМПЗ'82 на „Вовчій Тропі" в 1982 році, виготовлений ст. пл. Юрієм Миськовим, ЛЧ, та ст. пл. Андрієм Дурбаком, Побр. з Чикаґо).

Висвітлення відбудеться в суботу, 17-го грудня ц.р., в залі УОКЦ, при 700 Сідер Ровд, Абінґтон, Па., о год. 6-ій вечора. Вступ 4 дол. (молодь 2 дол.).

ВЕЧІР НТШ

Ню Йорк. — В суботу, 10-го грудня ц.р., о год. 7-ій вечора тут в новім приміщенні НТШ, при 63 Четверта авеню між 9 і 10 вулицями, відбудеться Вечір присвячений „Слово о полку Ігоревім", що його влаштовує Наукове Товариство ім. Шевченка. У програмі: вступне слово — проф Григорій Костюк, дійсний член УВАН і НТШ, „Нові досліди над 'Словом' і власні інтерпретації його т. зв. 'темних місць' " — Святослав Гординський, дійсний член НТШ і УВАН, мистецьке читання фрагментів „Слова" в переспіві С. Гординського — Лариса Кукрицька і Володимир Лисняк, — закриття — проф. Василь Лев, дійсний член НТШ і директор філологічної секції.

В ЗУАДК-у відбулась нарада допомогових організацій

За ініціятивою ЗУАДК-у та згідно з постановою попередньої наради відбулась у Філядельфії в суботу, 5-го листопада ц.р., нарада допомогових та тих організацій, що мають розвинений допомоговий сектор в приміщенні ЗУАДК-у.

Президент ЗУАДК-у д-р О. Білик в 10-ій год. ранку відкрив нараду і привітав чисельно зібраних представників, підкреслюючи велику вагу та потребу таких нарад, які можуть започаткувати тісну співпрацю та повну координацію праці нашого діючого допомогового сектору. На залі нарад були представники: полк. інж. М. Ліщинський (Суспільна Служба Комбатантів), М. Ковальчик і М. Макух (Організація Оборони Лемківщини), д-р О. Черник (Суспільна Служба Українського Освітньо-Культурного Центру), інж. О. Зінкевич („Смолоскип"), Л. Сілецька (ОЖ ОЧСУ-Централя та Відділ у Філядельфії), В. Кавка (Український Золотий Хрест), Н. Оранська (СУА—Округа Філядельфія), мґр В. Колінко (ОУА „Самопоміч"—Відділ у Філядельфії, мґр Б. Лисяк (Суспільно-Громадська Служба Української Щадниці у Філядельфії), У. Мазуркевич і Х. Сеник (Комітет Оборони Національних і Людських Прав України).

В нараді взяли участь теж члени президії ЗУАДК-у: д-р І. Скальчук, екзекутивний директор, д-р Н. Ценко, віцепрезидент і голова допомогової комісії, інж. М. Борецький, голова комісії допомоги політв'язням, М. Кавка, секретар, та М. Баранецький, директор канцелярії. На нараду прислали свої звіти (хоч представників не могли прислати) ОУА „Самопоміч"—Централя, Православне Сестрицтво св. Ольги при парохії Св. Покрови та ОЖ ОЧСУ—Відділ в Пассейку. Централя СУА обіцяла прислати звіти Суспільної Опіки на засідання головної Управи та конвенційний звіт.

Д-р М. Ценко, голова допомогової комісії, виголосив коротку, але змістовну і добре опрацьовану доповідь про потребу і доцільність допомогової дії для українців в діяспорі та про потребу координації наших допомогових акцій. Д-р М. Ценко вказав на велику потребу допомоги на терені ЗСА, а зокрема детально зупинився над потребами допомоги нашим братам в Польщі, европейських країнах, в Бразилії, Арґентині та Параґваю. Рівнож поінформував, що ЗУАДК покликав до життя Комісію Допомоги Політв'язням під проводом інж. М. Борецького.

Після доповіді слідували звіти за рік 1982 та за першу половину цього року. Звітували: д-р І. Скальчук, Н. Оранська, Л. Сілецька, полк. інж. М. Ліщинський, інж. О. Зінкевич, мґр В. Колінко, мґр В. Лисяк, д-р О. Черник, М. Ковальчик. Прочитано теж дані зі звітів, надісланих на наради.

В дискусії над звітами забирали слово: М. Макух, полк. інж. М. Ліщинський, Л. Сілецька, Н. Оранська, д-р М. Ценко, інж. О. Зінкевич, інж. М. Борецький, д-р І. Скальчук. Підсумки дискусії зробив д-р І. Скальчук.

Потреби допомоги нашим братам великі. Вони охоплюють два континенти та багато країн. Є багато категорій наших братів потребуючих допомоги: хворі, каліки, старші віком, убогі, ті, що втратили працю або підприємство, ті, яким повінь, посуха, або морози знищили майно.

На поселеннях перша категорія потребуючих — це інваліди українських армій, тих армій, що воювали за волю України. Допомога, яку вони одержують, далеко не заспокоює потреб наших інвалідів і потребуючих. Листопадові збірки на інвалідів повинні давати далеко далеко більше фондів.

Допомога в Україну, де на першому пляні мусять стояти наші політв'язні, повинна мати пріоритет. ЗУАДК покликав осібну комісію для цієї справи і приготовляється картотека політв'язнів, яка досі охоплює понад 200 осіб. Працюється над доповненнями. 12 організацій, які склали писемні і усні звіти, зорганізували допомогу на загальну суму 136,000 дол. в 1982 році та суму 71,000 дол. в 1983 році. В ці суми не входять ані допомоги Допомогового Комітету Української Католицької Митрополії, ані допомоги СУА, ані допомоги цілого ряду місцевих допомогових акцій, які не раз втішаються добрими успіхами. Коли навіть прийняти до уваги, що українська громада в ЗСА на допомоги потребуючим українцям видає річно 250,000 дол., то й ця сума є дуже малою та мізерною в порівнянні до велетенських потреб.

В 1982 та 1983 роках на першому пляні — допомога висилкою пачок в Україну 25,000 дол. та 15,000 дол. Друге місце займає Бразилія із сумами: 13,000 та 10,000 дол., третє місце займає Польща із 5,000 та 4,000 дол.

Грошових допомог, розділених по окремих країнах, не можна було встановити, бо поодинокі звіти часто цього не віддзеркалювали.

Д-р І. Скальчук закінчив своє слово прочитанням резолюції. Проєкт цих резолюцій був висланий кожній запрошеній на нараду організації. Тільки одна організація зголосила свої застереження відносно резолюцій, які присутні делегати прийняли одноголосно. В резолюціях заторкнено питання координації дій, адресарі потребуючих, звітування тощо.

І. Сокільний

ТРИ ДОПОВІДІ В. МОРОЗА

Ірвінґтон, Н.Дж. — Валентин Мороз, довголітній політичний в'язень совєтських в'язниць і концтаборів, а тепер вільний громадянин на Заході, знову прибуде до ЗСА і виголосить тут у трьох місцевостях доповіді: в Ірвінґтоні в суботу, 10-го грудня ц.р., о год. 7-ій вечора в Українському Народному Домі, 140 Проспект авеню, він говоритиме на тему: „Чи буде єдиний УККА?"; в Ню Йорку в неділю, 11-го грудня, о год. 3-ій по полудні, в залі Українського Спортового Клюбу, при 122 Друга авеню на тему: „Як ставитись до М. Хвильового" і у Філядельфії у понеділок, 12-го грудня, на тему: „Українсько-жидівські стосунки". Доповідь у Філядельфії відбудеться в Українському Освітньо-Культурному Центрі, при 700 Сідар ровд.

Редактор О. Зінкевич в Чикаґо

Останніми роками публічні виступи політично-партійних діячів не викликували великого зацікавлення громади, хібащо власного, політично-партійного середовища. Звичайно у виступах тих доповідачів буває більше патріотичної фразеології ніж ставлення проблематики й практичних порад, як і якими засобами добитись успіхів на зовнішньому відтинку, який у нас імігрантів, є дуже занедбаний.

Виступ ред. Осипа Зінкевича, основника й керівника студійної групи „Смолоскип", у суботу, 29-го жовтня ц.р., при виповненій залі Дому сеньйорів втішався дійсно широким громадським зацікавленням. Можна сказати щиро, що громадяни різних політичних переконань і зацікавлень прийшли послухати про останні дуже успішні виступи членів групи „Смолоскип" на міжнародних конференціях, конвенціях у Фінляндії, Швеції на з'їзді „Жінка за мир у світі", Канаді чи давніше Греції. Неупереджені українські читачі звідомлень про успішні акції, виступи членів групи „Смолоскип", (а беручи до уваги льокальний патріотизм, нашої землячки з Чикаґо студентки Марти Гарасовської в Швеції) прийшли послухати думки й спостереження того, який плянує і є рушійною силою всіх тих акцій.

Хоч сам прелеґент, ще недавно активний член ОУН (мельниківець), на залі, проте, не було видно партійних наглядачів чи впорядників, натомість можна було побачити представників майже всіх політичних середовищ і громадських організацій.

Організаторами були Комітет Оборони Людських Прав в Україні, Відділ Чикаґо, і т. зв. Крамничка Сумління при соборі свв. Володимира й Ольги під проводом Роми Яхторович. Зароблені гроші з крамнички є призначені на поміч політв'язням в СССР і їхнім родинам. Скромні у своїй праці, успішні у вислідах.

Зборами проводив голова Відділу Комітету Оборони Людських Прав в Україні Мирон Дахнівський, а в президії були ще Рома Яхторович і Ліда Ткачук.

Багато людей, які є свідомі своїх вартостей, стараються в якийсь спосіб показати це перед зібраними. Не таким виступав О. Зінкевич. Скромний, точний у формулюванні своїх думок, об'єктивний, коли мова про зовнішні акції деяких еміграційних груп чи партій. В своєму виступі він старався з'єднати слухачів позитивними плянами праці, а не обезцінюванням акцій інших. „Нам треба бути всюди", — це твердження повторив прелеґент кількакратно.

Розпочав ред. О. Зінкевич свої міркування мінорним ствердженням, що у нас немає як слід плянованої праці на зовнішньому міжнародному відтинку, в нас домінує чуттєвість, фразеологія і партійно-ідеологічний підхід.

Доповідач правильно зазначив, що наші зовнішні акції, щоб нас зрозуміло неукраїнське оточення, мусять в якийсь спосіб совпадати з подібними акціями нашого неукраїнського оточення. Те своє твердження доповідач з'ясував переконливими прикладами, наприклад, ми є за усунення атомних стрілен із Західньої Европи, але також і з України).

Найцікавішим твердженням доповідача було те, що „Смолоскип" зацікавлений допомогою молодих, з високою освітою, досконалим знанням мови й проблем, які своїми виступами під час міжнародних імпрез зуміли б з'єднати зацікавлення і симпатії міжнародної публіки. Керманича „Смолоскипу" не цікавлять політичні афіляції (якщо такі взагалі існують серед молодих О. Го.) молодих, з високою освітою ентузіястів; вони не є зацікавлені внутрішньо-українськими непорозуміннями. Ред. О. Зінкевич старається на підставі власного досвіду й спільних конференцій порадити, як найкраще добитись успіхів в праці на зовнішньому відтинку.

Члени „Смолоскипу" не сміють бути пасивними, вони мають використовувати кожну можливість, щоб в короткому часі учасники тієї чи іншої конференції чи конвенції про них знали й до них звертались за інформаціями.

Багато цікавого оповів О. Зінкевич про свій особистий досвід у праці на зовнішньому відтинку, а ми, в Чикаґо, сподіємось, може й скоро, почути оповідання члена ґрупи „Смолоскип", учасниці Конвенції „Жінка за мир в світі" в Стокгольмі Швеції, Марти Гарасовської.

Запитання й дискусія вказували, однак, що присутні були зацікавлені як особою, так і темою його доповіді.

Безперечно, багато дечого хотілось би довідатись, але й стрілки годинника доходили до 10-ої год. вечора, а також не на всі питання можна було очікувати задовільної відповіді. Згадав також доповідач, що хоч „Смолоскип" не мав ні одного платного працівника, він добився поважних успіхів на видавничому відтинку, головно англомовних видань, що їх здебільшого купують університети.

Треба подякувати організаторам за влаштування доповіді, а ред. О. Зінкевичу ще більше успіхів у його важливій і відповідальній праці.

Орест Горо[illegible]вський

З глибоким смутком подаємо до відома, що 18-го листопада 1983 року відійшов від нас на Віки в Оттаві, Канада, на 81-му році свого трудолюбивого життя, наш Дорогий

бл. п.

ЄВГЕН ДОВГАНЬ

ПОХОРОН відбувся 21-го листопада 1983 року на цвинтарі Пайнкрест в Оттаві, Канада.

Горем прибиті:

дружина — ВІРА
племінник — ЯР. ШКЛЯР
і двоюрідний брат — О. СЕНИК з родинами
і численна Родина в Україні

Листопадове свято в Клівленді

Кожного року, як тільки зів'яле листя покриє грубою верствою землю, а наге віття дерев обсідає цілими хмарами сумне крикливе гайвороння, коли холодний вітер тягне подихом вже недалекої зими—тоді серед тих сумних настроїв пізньої осени, в день І-го листопада в наших серцях діється чудо-воскресає весна.

У свідомості кожної української людини оживають спогади про світлу, життєрадісну хвилину з-перед 65 років, яка дала нашій історії нове, великої ваги чергування подій.

І немає, здається, такого поміж нашими братами, по широкому світі в розсіянні, хто не знав би про цю славетну історичну дату—І-го Листопада 1918 року. Живуть ще й українці вояки-учасники цього невмирущого чину, які йшли колись у бій „за нарід свій, за волю України" і своїми таки руками розривали кайдани віковової неволі та своїми очима гляділи з подивом і одушевленням на небувале явище в житті старовинного Львова, як над ратушевою вежею у світанковому осінньому серпанку лопотів український державний прапор.

Як кожного року, так і цього, українська громада великого Клівленду і Парми, за старанням УЗО-УККА врочисто відзначила цей великої ваги історичний день Листопадового Чину.

Першого листопада у вечірніх годинах в Святопокровському Осередку Пресвятої Богородиці наше духовенство обох віровизнань відслужило соборний Молебень у наміренні поляглих борців за волю України, а вірні, що виповнили каплицю, у своїх молитвах просили Всевишнього, щоб просвітив нас і єдність нам подав, та щоб зняв віковічні кайдани з нашого народу.

Після Молебня у великій залі тієї ж парафії, вдекорованій відповідно до історичного змісту події, започатковано святочну офіційну частину Апелем ветеранів наших військових формацій та організацій—ООЧСУ, Пласт, СУМА з прапорами, яким проводив член Братства УПА Петро Дмитрик.

Свято відкрив культурно-освітній референт інж. Мирослав Почтар. В короткому слові він накреслив зміст свята та попросив до святочного слова д-ра Ігоря Махлая. Д-р І. Махлай в короткому змістовному слові змалював історичне тло, на якому відбувався Листопадовий Чин, та, нав'язуючи до змісту свого реферату, закликав громаду до єдности.

В мистецький частині виступили Марта Лис та Леся Петрина, які у власному акомпаньяменті бандур виконали в'язанку народних пісень, присвячених Листопадовому Зриву. Відтак сестри Ірця і Надя Струси продеклямували вірш „Кріс" Лесі Храпливої та „Я вам щось цікавого розкажу", тієї ж авторки. Потім Марта Лис та Леся Петрина виконали на власних бандурах інструментальну в'язанку. Кожну точку виконавців громада нагороджувала оплесками.

На закінчення всі присутні відспівали „Не пора", чим завершено цей вдалий вечір Листопадового Чину.

Василь Мудрак

Новий навчальний рік в УПМС в Римі

І знову розпочався цього року навчальний рік в Малій Семінарії в Римі. Повернувшись після довгих тримісячних літніх ферій, хлопці застали великі зміни. Найменовано нового отця ректора на місце попереднього о. Гринишина, який з огляду на хиткий стан здоров'я і за порадою лікарів пішов на лікування. Новим ректором став о. М. Пришляк, якого закликано на цей пост з далекої Мачерати, де він жив в останньому часі.

Передання „булави" відбулось під час святочної трапези, - хлопців ще тоді не було, — на якій були присутні Владика Мирослав Марусин, представник Конгрегації для Східніх Церков, під повною фінансовою опікою якої є не лише УПМС, але й усі українські установи в Римі, що не входять у склад Товариства св. Софії; салезіянський провінціял для всього Лляціюм о. Ріна зі своїм секретарем о. Антонієм. Були присутні також усі Отці, які тиждень раніше з'їхались із своїх літніх душпастирських зайнять. Зенітом трапези було відчитання о. Антонієм декрету введення новонаставленого ректора в діяльний стан. Владика потім у святочному слові подякував уступаючому ректорові за його труди та зусилля, з якими він на протязі п'ятьох років вів УПМС, і одночасно побажав новому ректорові великих і світлих успіхів у нелегкій справі згармонізувати працю на славу рідним Церкві та народові.

Зміни на цьому не закінчилися, бо адміністративно-економічну функцію перебрав о. В.Сапеляк, а о. Л.Гайдуківський, що дотепер знаходився на цьому становищі, перебрав від о. Р.Мазяря, який уступив, функцію духовника, тобто усе, що торкається духовного розвитку семінаристів.

На жаль, професорський склад зменшився цього року аж на п'ятеро людей. Б.Татарин поїхав до Америки, щоб проводити надалі свою виховну працю, але цим разом серед тамошньої молоді в Семінарії в Стемфорді; М.Мигалисько відійшов у відставку, щоб, в першу чергу, закласти зі своєю подругою Катею нове домашнє вогнище (весілля відбулось 16-го жовтня), потім він збирається закінчити, після повернення до Риму, свою докторську працю в італійському університеті про Сковороду; М.Кренціль, асистент, поїхав до Оттави, Канада, щоб продовжувати свої богословські студії; Сестра Дарія Рошко, що викладала довші роки англійську мову для англомовних, відходить на деякий час в манастир до Філядельфії, та о. Гринишин. На їх місце прибули два наші колишні учні, щоб допомогти нам цього року у виховній праці, а саме: М.Малацко та І.Цап. Прибув Також новий о. ректор, що також береться до праці з великим ентузіязмом й оптимізмом, що позитивно впливає на ціле середовище. Крім цього,суботами та неділями приходитиме С.Шафран, українець з Америки, який вступив в ряди ОО. Салезіян і завершує свої студії тут, у Римі, в міжнародній спільноті богословів. Стало буде між нами і І.Кулешко, що думає наступного року святитись, доповняючи таким чином число українських Селезіян у Римі.

З приємністю пишу, що о. митрат І.Хома, секретар нашого Патріярха, надалі викладатиме у вищих клясах історію України.

Дуже потішаючим явищем є великий приріст числа новоприбулих питомців. Коли минулого року число семінаристів доходило до 37, то цього року доходить воно до 47, і ще мають, здається, прибути два студенти. Слід ще зазначити, що коли брати під увагу все число учнів, то більше ніж половину їх становлять самі „нові"! Ось такий розклад учнів за країнами : з Югославії — 28, з Англії — 7, з Німеччини — 3, з Канади — 5, з Америки — 2, з Франції — 2. Щодо розподілу учнів по клясах, то в 2-ій є 16 учнів, в 3-ій — 11, в 4-ій — 8, в 5-ій — 5, а в 6-ій — 7.

Число питомців у майбутньому зростатиме, чим утруднюватиметься проблема професорського складу, але вірю, що Боже Провидіння прийде нам на допомогу.

Розпочато уже від трьох тижнів школу „на повну пару" із п'ятьма годинами денно із пообідніми завданнями та вечірньою підготовкою у студійній залі до лекцій наступного дня. Цього року останні три кляси матимуть можливість зайти до залі по вечірніх молитвах, щоб впродовж однієї години далі чим краще підготовити лекції на наступний день чи закінчити письмові завдання.

Офіційно почато шкільний рік Покровом Богородиці, празником, що припадає на 1-ше жовтня. Це вже давня традиція, що тоді виїжджається на прогулянку „на виноград". Поїхали ми замовленим автобусом до „коллі романі" (римські горбочки), що відомі на ввесь світ своїм солодким виноградом і „нектарським" вином. Поїхали ми спочатку на Тускалум, де знаходиться римський амфітеатр, з горбочку якого видно прекрасу панораму на цілий Рим. Погода дописала, і приємно було бути в холодочку та хоронитись від гарячої погоди, бо в нас тоді не було дуже гаряче. Відтак поїхали ми до манастиря ОО. Василіян італійських, серед яких находяться наші українці. Під проводом брата Йосифа відвідали ми ввесь манастирський притулок, потім перейшли до обителі ОО. Студитів, де спожили виноград й випили по склянці вина.

Три дні підряд перед прогулькою о. Романик з Польщі проповідував для учнів про важливість науки та доброї поведінки в житті, на самий празник Покрова архиєрейську Службу Божу відправив Владика М.Любачівський. Тиждень пізніше мали ми щастя гостити в себе наших Владик Митрополитів М.Германюка та С.Сулика, що знаходилися у Римі з приводу скликання всесвітнього Синоду єпископів. Дуже гарно лунав молитовний спів юних богомольців під час Служби Божої. Владики потім залишилися з нами на обід і справили всій спільноті приємну несподіванку: для всіх морозиво.

Отак розпочався наш навчальний рік в УПМС і на протязі року будемо інформувати читачів про дальші події в Малій Семінарії, бо вона належить всьому українському народові.

о. Євген Небесняк

Отець М. Пришляк

У СПРАВІ РІЗДВЯНОСВЯТОЧНИХ МАТЕРІЯЛІВ

Матеріяли до Різдвяносвяточних чисел „Свободи" редакційного порядку, як теж святочні побажання і оголошення редакція і адміністрація „Свободи" прийматимуть тільки до 10 грудня 1983 року (до числа за новим календарем) та до 19-го грудня 1983 року (до числа за старим календарем). Всіх читачів проситься дотримуватися цих реченців.

Активний і принциповий працівник

Третього серпня ц.р. після тяжкої і тривалої хвороби невмолима смерть вирвала з наших лав адвоката Михайла Топоровича, активного й принципового громадського та мирянського працівника, вдумливого організатора та скромного громадянина.

Народився М. Топорович І-го травня 1898 року в селі Чернихівці на Збаражчині в селянській родині. В роках 1910-1914 вчився в українській приватній гімназії в місті Збаражі. З вибухом українсько-польської війни в 1918 році вступив у ряди Української Галицької Армії, де воював разом зі своїм братом Антоном, який там і загинув. В УГА Михайло Топорович добився чину хорунжого й служив там до часу ліквідації регулярного фронту в 1920 році.

Середню школи М. Топорович закінчив уже після війни іспитом зрілости в 1921 році у державній гімназії з українською мовою викладання в Тернополі. Три роки студіював право в таємному Українському Університеті у Львові, де склав усі приписані іспити. Згодом коротко вчився на філософському факультеті в Ґрацу. Несподівана хвороба заставила його припинити студії і повернутися в рідне село.

З 1925 року Михайло Топорович продовжував правничі студії в Краківському університеті, які він успішно закінчив у 1929 році. Тоді прийшла черга на однорічну практику, спочатку в окружному суді в Золочеві, а згодом в повітовому суді в Збаражі. В 1936 році М. Топорович склав адвокатський іспит, відкрив власну канцелярію і вів її до приходу большевиків у вересні 1939 року.

У 1931 році одружився наш юрист з Орестою Теслею, дочкою о. Степана Теслі, відомого священика й громадського діяча на Збаражчині. Ще за студентських часів Михайло Топорович активно працював у „Просвіті", в Кооперативному повітовому союзі, їздив по селах Збаражчини з доповіддями, виступав на громадсько-політичних вічах, дописував до часописів тощо. За його віддану працю для українського села, зазнав він багато прикрих обвинувачень з боку польської влади, яка 1934 року заслала його на три місяці до Берези Картуської—концентраційного табору для політичних в'язнів, відомого усьому світові своїм жорстоким режимом. В таборі були ув'язнені активні учасники українського громадського й політичного життя в Польщі.

З приходом большевиків у вересні 1939 року Топорович залишив Збараж і таємно виїхав з родиною до Генеральної Губернії та поселився в Жабчу-Белзі, де далі продовжував активну громадську й політичну діяльність. У 1942 році повернувся до Збаражу, де вів адвокатську канцелярію і був посадником міста. Це були дуже трудні роки в житті Михайла Топоровича, коли йому приходилося вести адміністрацію міста й вміло обороняти українське населення перед нападами жорстокої німецької окупаційної влади.

Після приходу большевиків у 1944 році Михайло Топорович виїхав з родиною на еміграцію. В 1945-46 роках був керівником табору Карльсфельд біля Мюнхену. Там він зорганізував шкільництво та всі потрібні таборові уряди. В травні 1946 року переїхав до Міттенвальду й почав працювати правним дорадником в таборі Лютензе.

Прибувши до ЗСА в 1948 році М. Топорович поселився спочатку в Виппані в стейті Ню Джерзі, де працював фізично. Згодом переїхав до Клівленду й там активно включився в українське громадське життя. Був членом комбатантських організацій спочатку в Нюарку, а відтак у Клівленді. Сім років був тут головою комбатантської організації. Михайло Топорович діяльно працював у мирянському русі, виступаючи в обороні прав Української Католицької Церкви, її помісности й патріяршого устрою. В останніх десятьох роках написав цілу низку цікавих і змістовних статтей в обороні патріярхату.

Скрізь він віддавав всі свої сили, знання і багатий досвід справі визволення українського народу й встановлення Патріярхату Української католицької Церкви.

Світла пам'ять про Михайла Топоровича ніколи не згасне в наших серцях.

Володимир Жила

Ще один дар

Франка Дахнівська, визначна меценатка Фонду Катедр Українознавства, щедро й постійно підтримує розвиток українських студій у Гарвардському університеті. Досі її грошові датки становлять меценатську суму—11,000 долярів.

Присилаючи цими днями поновну пожертву, Ф. Дахнівська, подає цікаву історію з її минулого, яка є причиною її датку.

У 1923 році Ф. Дахнівська учителювала в українознавчій школі в Дрогобичі. Під час навчання зайшов до її кляси польський інспектор і, почувши, що учителька говорить до дітей українською мовою, заявив, що не буде візитувати кляси Ф. Дахнівської. На учительській конференції Ф. Дахнівська знову говорила по-українськи, тоді той же інспектор звернув їй увагу, що вона живе в польській державі.

Відповідь молодої вчительки була ясна: живу в Україні, окупованій Польщею. Інспектор пояснив, що Симон Петлюра зрікся „малопольскі" і що за 25 літ не залишиться ні одного українця у „малопольсце". Тоді Франка Дахнівська відповіла, що якщо польська влада буде і далі жорстоко володіти в Західній Україні паціфікацією, встановленням „нумерус клявзус", концентраційними таборами, то за 25 літ не стане Польщі. Дахнівській заборонили учителювати.

Але її пророцтво здійснилося. В 60-ліття цього пророцтва ця подиву гідна жінка переслала грошовий переказ на 250 долярів з призначенням: на українознавчі студії в Гарварді.

ФКУ

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ, 18-го ГРУДНЯ 1983 р.

Дітройт, Миш. Загальні річні збори Б-ва св. І. Хрестителя — Відд. 292-ий, о год. 1:30 по пол. в УНДомі. Просимо чл. прибути на збори. — За Управу: Т. Тимочко, гол., С. Федик, фін. секр.